

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΕΠΑΛ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΜΩΨΙΔΗ

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Χριστόφορος Χαραλαμπίδης: Κάθε δύο εβδομάδες χάνεται μία γλώσσα – Γιατί να καμαρώνουμε για την Ελληνική

Ο Χριστόφορος Χαραλαμπίδης είναι γλωσσολόγος, ακαδημαϊκός. [...] Σήμερα, ομότιμος καθηγητής Γλωσσολογίας στο Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, [...] ο ίδιος μιλά στην «Κ» για τη γλώσσα, ελληνική και μη, το μέλλον της στους καιρούς του τεχνολογικού καλπασμού, αλλά και το πότε επέρχεται ο «θάνατός» της. [...] Κι εξηγεί γιατί, πέρα από «κριντζ» και «φλεξ», ξενισμούς και γκρίκλις, απλοποιήσεις και επιρροές, η ελληνική γλώσσα θα συνεχίζει απτόητη το ταξίδι της στις χιλιετίες. [...]

– Ακούμε συχνά πως η Ελληνική είναι η πλουσιότερη γλώσσα, η πιο σύνθετη, δύσκολη κ.λπ. Είναι ακριβές αυτό; Και με δεδομένο πως υπάρχουν γλώσσες επίσης πλούσιες και με μακρά ιστορία, όπως η Κινεζική ή οι σημιτικές, για ποιους λόγους μπορούμε να καμαρώνουμε για την ελληνική;

Η Ευρώπη έχει λαμπρή προϊστορία και ιστορία, δεν είναι όμως ο ομφαλός της Γης. Οι γλώσσες των Σουμερίων, των Βαβυλωνίων και των Ακκαδίων είναι πανάρχαιες και αξιοθαύμαστες. Στα νεοελληνικά λεξικά καταγράφεται η κινεζική γλώσσα, έτσι αόριστα, ενώ υπάρχουν απειράριθμες γλώσσες στην Κίνα. Τα 4/5 των κατοίκων της αχανούς αυτής χώρας, περίπου εννιακόσια εκατομμύρια, μιλάνε την επίσημη ποικιλία που διαμορφώθηκε στο Πεκίνο, τη Μανδαρινική, η οποία απουσιάζει από τα νεοελληνικά λεξικά. Η Ελληνική δεν είναι ούτε η πλουσιότερη ούτε η πιο δύσκολη γλώσσα του κόσμου, παρουσιάζει όμως λαμπρή γραπτή παράδοση τουλάχιστον 3.500 χρόνων, με μοναδικά λογοτεχνικά, ιστορικά, φιλοσοφικά και ιατρικά έργα που ενέπνευσαν άλλους λαούς και πολιτισμούς, ενώ μέσω της Λατινικής συνεχίζουν όλες σχεδόν οι γλώσσες να εμπλουτίζονται με νεολογισμούς που δημιουργούνται με βάση ελληνικά μορφήματα.

– Με την τεχνολογία να κυριαρχεί στην καθημερινότητα και την τεχνητή νοημοσύνη να κερδίζει διαρκώς έδαφος σε λογής πεδία, με bots που γράφουν μόνα τους κείμενα, με τα ηχητικά να έχουν υποκαταστήσει τα γραπτά μηνύματα στην επικοινωνία και τα γκρίκλις τα Ελληνικά, τι είναι γραφή σήμερα και ποιο το μέλλον της;

Η τεχνολογία μαρτυρείται στον επικούρειο φιλόσοφο Φιλόδημο (1ος αι. π.Χ.) με τη σημασία «πραγματεία». Στον Θεοδώρητο Κύρου, επίσκοπο και εκκλησιαστικό συγγραφέα του 5ου μ.Χ. αι., χρησιμοποιείται προφητικά ως συνώνυμο της «σοφιστείας» και του «σοφίσματος», δηλ. της «πονηρής

επινόησης», όπως εξελίχθηκε στις ημέρες μας με τις ακραίες εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης και το διαβόητο ChatGPT, γνωστό από τα τέλη Νοεμβρίου του 2022. Μέσω του νεολατινικού *techologia* η λέξη διαδόθηκε στις περισσότερες γλώσσες του κόσμου. Τα (ro)bots, γνωστά από το 1969, είναι διαδικτυακά προγράμματα με αυτοματοποιημένες λειτουργίες, η κακόβουλη χρήση των οποίων έχει λάβει απρόβλεπτες διαστάσεις. Η τεχνολογία θα ακολουθήσει τον δικό της δρόμο, είτε το θέλουμε είτε όχι. Το θέμα είναι πώς θα κρατηθεί η ισορροπία ανάμεσα στον διαμορφούμενο ανταγωνισμό μηχανής – ανθρώπου ο οποίος έχει οδηγήσει στην υποβάθμιση της ανθρωπιστικής παιδείας. Η γραφή της γλώσσας μας με λατινικούς χαρακτήρες μαρτυρείται από τα μεσαιωνικά χρόνια. Τα φραγκολεβαντίνικα δεν επηρέασαν τη φυσιολογία της Ελληνικής. Έτσι θα γίνει και με τα greeklish.

<https://www.kathimerini.gr/opinion/interviews/562437874/christoforos-charalampakis-kathe-dyovdomades-chanetai-mia-glossa-giati-na-kamaronoyme-gia-tin-elliniki/>

1^η Δραστηριότητα

A1. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου ως σωστές ή λανθασμένες και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές σε συγκεκριμένα σημεία του κειμένου.

1. Η ελληνική γλώσσα υπάρχει περίπτωση να εξαφανιστεί.
2. Οι ευρωπαϊκές γλώσσες είναι οι αρχαιότερες γλώσσες στον πλανήτη.
3. Η ελληνική γλώσσα είναι άξια θαυμασμού για την ποικιλόμορφη γραπτή της παράδοση.
4. Η ελληνική γλώσσα μέσω της Λατινικής έχει σημαντική επίδραση σε άλλες γλώσσες.
5. Σύμφωνα με τον Χ. Χαραλαμπίκη η βασική απειλή για την ελληνική γλώσσα και γραφή είναι η εύρεση της ισορροπίας ανάμεσα στην τεχνολογική ανάπτυξη και στον άνθρωπο.

Μονάδες 15

2^η Δραστηριότητα

A2. Στην πρώτη παράγραφο του κειμένου («Ο Χριστόφορος Χαραλαμπίκης...χιλιετίες.») παρατηρείται εκτεταμένη χρήση εισαγωγικών. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε τα αντίστοιχα χωρία και να εξηγήσετε τη χρήση των εισαγωγικών σε κάθε ένα από αυτά.

Μονάδες 8

A3. Να αναγνωρίσετε τον τρόπο και τα μέσα πειθούς που χρησιμοποιεί ο Χ. Χαραλαμπίκης στην πρώτη του απάντηση («Η Ευρώπη...μορφήματα»).

Μονάδες 7

3^η Δραστηριότητα

A4. Στο απόσπασμα της συνέντευξης που σας δίνεται ο Χριστόφορος Χαραλαμπίκης υποστηρίζει ότι δεν είναι τα γκρίκλις που απειλούν την ελληνική γλώσσα, αλλά η ανεξέλεγκτη ανάπτυξη της τεχνολογίας. Αφού διαβάσατε τη συνέντευξή του, αποφασίσατε να του στείλετε μια απαντητική επιστολή με σκοπό να παρουσιάσετε την κυριότερη κατά τη γνώμη σας απειλή για την ελληνική γλώσσα, αλλά και να εξηγήσετε πώς η παιδεία μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση της γλωσσικής κρίσης. (200-250 λέξεις)

Μονάδες 20

Β. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΗΣ
Δυστυχία σου, Ελλάς

Ποιος είδε κράτος λιγιστό
σ' όλη τη γη μοναδικό,
εκατό να εξοδεύει
και πενήντα να μαζεύει;

Να τρέφει όλους τους αργούς,
νά 'χει επτά Πρωθυπουργούς,
ταμείο δίχως χρήματα
και δόξης τόσα μνήματα;

Νά 'χει κλητήρες για φρουρά
και να σε κλέβουν φανερά,
κι ενώ αυτοί σε κλέβουνε
τον κλέφτη να γυρεύουνε;

Όλα σ' αυτή τη γη μασκαρευτήκαν
ονείρατα, ελπίδες και σκοποί,
οι μούρες μας μουτσούνες εγινήκαν
δεν ξέρομε τί λέγεται ντροπή.

Σπαθί αντίληψη, μυαλό ξεφτέρι,
κάτι μισόμαθε κι όλα τα ξέρει.
Κι από προσπάππου κι από παππού
συγχρόνως μπούφος και αλεπού.

Θέλει ακόμα -κι αυτό είναι ωραίο-
να παριστάνει τον ευρωπαϊό.
Στα δύο φορώντας τα πόδια που 'χει
στο 'να λουστρίνι, στ' άλλο τσαρούχι.

Σουλούπι, μπόι, μικρομεσαίο,
ύφος του γόη, ψευτομοιραίο.
Λίγο κατσούφης, λίγο γκρινιάρης,
λίγο μαγκούφης, λίγο μουντάρης.

Και ψωμοτύρι και για καφέ
το «δε βαρυέσαι» κι «ωχ αδερφέ».
Ωσάν πολίτης, σκυφτός ραγιάς
σαν πιάσει πόστο: δερβέναγας.

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Λάφνη - Αγ. Δημήτριος

Δυστυχία σου, Ελλάς,
με τα τέκνα που γεννάς!
Ὡ Ελλάς, ηρώων χώρα,
τί γαιδάρους βγάζεις τώρα;

<https://antikleidi.com/2011/07/01/sourisellasiroon/>

1^η Δραστηριότητα

B1. Πως περιγράφει το ποιητικό υποκείμενο τη χώρα του, την Ελλάδα στις τρεις (3) πρώτες στροφές του ποιήματος;

Μονάδες 15

2^η Δραστηριότητα

B2. Ποιο ρηματικό πρόσωπο χρησιμοποιείται στην τελευταία στροφή του ποιήματος; Να εξηγήσετε τη λειτουργία του στο ποίημα.

Μονάδες 7

B3. Να αιτιολογήσετε τη χρήση του θαυμαστικού και του ερωτηματικού στην τελευταία στροφή του ποιήματος.

Μονάδες 8

3^η Δραστηριότητα

B4. Ποια χαρακτηριστικά αποδίδει το ποιητικό υποκείμενο στους Έλληνες; Να τα παρουσιάσετε με αναφορές σε συγκεκριμένα σημεία του ποιήματος. Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τον τρόπο που τους παρουσιάζει; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα ενιαίο κείμενο 120-150 λέξεων.

Μονάδες 20

ΑΡΕΙΤΟΛΟΓΙΟ
Ευχόμαστε επιτυχία!!!

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος